

Kauno miesto savivaldybės
Visuomenės sveikatos biuras

APIE SKIEPŲ KALENDORIAUS LIGAS

KAS YRA SKIEPAI?

Tai įgyto imuniteto – organizmo gebėjimo pasipriešinti infekcinių ligų sukėlėjams – stiprinimas vakcinomis.

KOKIA YRA SKIEPŲ REIKŠMĖ?

Virusinių infekcijų antibiotikai nejveikia, o juos vartojant neracionaliai, skatinamas bakterijų atsparumas jiems. Bakterijos agresyvėja, atsiranda jų sukeltų ligų komplikacijų. Skiepai padėjo išnaikinti tokias baisias ligas kaip raupai ir poliomiELITAS.

KOKIE YRA SKIEPIJIMO TIKSLAI?

Apsaugoti asmenį nuo infekcinių ligų. Kontroliuoti infekcinių ligų paplitimą visuomenėje.

AR UŽ SKIEPUS REIKIA MOKĖTI?

Privalomi skiepai vaikams yra atliekami nemokamai (valstybės lėšomis).

Vaikai skiepijami nuo tuberkuliozės, hepatito B (kepenų uždegimo, sukeliamo B viruso), difterijos, kokliušo, stabligės, poliomiELITo (vaikų paralyžiaus), parotito (kiaulytės), raudonukės, tymų, taip pat skiepijami EIB – vakcina nuo *Haemophilus influenzae B* tipo infekcijos ir pneumokokinės infekcijos.

Nemokamai yra skiepijama nuo stabligės (kai sužalota vieta yra užteršta nešvarumais) ir nuo pasiutligės (kai įkanda sergantis gyvūnas).

Vaiko skiepyti negalima, kai jis: karščiuoja, kosti, viduriuoja, kai buvo pastebėti traukuliai, paūmėjus lėtinei ligai, kai lėtinė liga aktyvi, gydant kai kuriais vaistais, pvz., prednizolonu.

Stabligę sukelia toksiną gaminanti *Clostridium tetani* bakterija. Bakterija išskiria sporas, todėl ją labai sunku sunaikinti aplinkoje net ir naudojant daugelį cheminių medžiagų.

KAIP STABLIGĖ PLINTA?

Stabligės sporų yra dirvožemyje, žmonių ir gyvūnų žarnyne ir išmatose. Bakterija dažniausiai patenka į žmogaus organizmą per durties žaizdas. Stabligė nuo žmogaus žmogui neplinta. Užsikrėsti stablige galima nuo rakšties, pačiam variantis auskarus, po smulkių buitinių traumų.

KADA ATsiranda LIGOS SIMPTOMAI, užsikrėtus STABLIGE?

Inkubacijos laikotarpis yra 3-21 dienos, vidutiniškai – 10 dienų.

KOKIE YRA STABLIGĖS SIMPTOMAI?

Simptomus sukelia stabligės toksino poveikis nervų sistemai. Dažniausia stabligės forma prasideda kramtomųjų raumenų spazmais, lydimų kaklo nejudrumu, pasunkėjusiu rijimu ir pilvo raumenų įtempimu.

Kiti požymiai: karščiavimas, prakaitavimas, padidėjęs kraujospūdis, didesnis širdies susitraukimų dažnis. Spazmai, vis atsirandantys 3-4 savaites, gali trukti po kelias minutes. Visiškai pasveikstama per kelis mėnesius.

STABLIGĖ

KAIP STABLIGĖ GYDOMA?

Vaistų nuo stabligės nėra. Gydomi tik simptomai, antibiotikais. Geriausias „gydymas“ yra prevencija skiepais.

AR VAKCINA GALI SUKELTI LIGĄ?

Ne.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Vietinės reakcijos, tokios kaip paraudimas ir patinimas, skausmingumas ar jautrumas dūrio vietoje.

AR GALIMA SUSIRGTI STABLIGE DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Taip. Persirgus stablige imunitetas nesusiformuoja, todėl ja persirgusiam pacientui turi būti paskirta pirminė imunizacija arba revakcinacija. Asmuo, turintis įrašus apie 3 skiepėjimus stabligės vakcina, kuris buvo revakcinuotas per pastaruosius 10 metų, turėtų būti apsaugotas nuo stabligės.

Poliomielitą sukelia *Picornaviridae* šeimos virusai.

KAIP POLIOMIELITAS PLINTA?

Poliomielitas plinta fekaliniu–oraliniu keliu (nuo sergančio žmogaus išmatų sukėlėjas gali patekti sveikam asmeniui į burną per nešvarias rankas, ir pan.) Kartais gali plisti tiesiogiai iš burnos į burną.

KADA ATsiranda ligos simptomai, užsikrėtus poliomielitu?

Dažniausiai simptomai pasireiškia per 6-20 dienų, kartais nuo 3 iki 35 dienų.

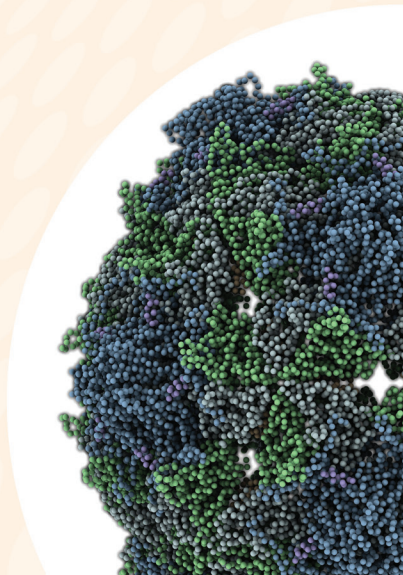
Kokie yra poliomielito simptomai?

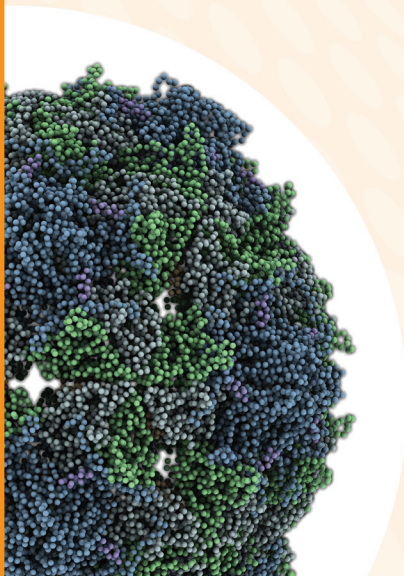
Net 95 proc. užsikrėtusiųjų neturi jokių simptomų.

Likę 4-8 proc. jaučia lengvus nespecifinius simptomus: gerklės skausmas, karščiavimas, pykinimas, vėmimas ir pan.

Apie 1-2 proc. pasireiškia meningitas su kaklo, nugaros ar/ir kojų raumenų įtempimu. Mažiau nei 1 proc. pasireiškia klasikiniai vangaus paralyžiaus atvejai, kai pacientas jaučia kojų ar/ir rankų raumenų silpnumą ar paralyžių.

Iš visų paralitinių poliomielito atvejų miršta apie 2-5 proc. vaikų ir 15-30 proc. suaugusiųjų.

KAIP GYDOMAS POLIOMIELITAS?

Nėra specifinio poliomieliito gydymo. Užsikrėtusiems taikomas palaikomasis gydymas, lovos režimas, skysčiai. Standartinės apsaugojimo priemonės taikomos tam, kad virusas neplistų nuo ligonio išmatų.

AR GALI POLIOMIELITO (IPV) VAKCINA SUKELTI LIGĄ?

Ne, inaktyvuota poliomieliito vakcina (IPV) negali sukelti paralinio poliomieliito, nes jos sudėtyje nėra gyvų virusų. Poliomieliito vakcina yra visiškai saugi.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Galimos lengvos nepageidaujamos reakcijos į poliomieliito vakciną: dūrio vietos skausmingumas, paraudimas.

KOKS YRA ŠIŲ VAKCINŲ EFEKTYVUMAS?

IPV vakcina yra labai efektyvi apsauga nuo poliomieliito, jei suleidžiamos visos rekomenduojamos dozės. Viena vakcinės dozė nesuformuoja apsaugos, arba ji būna labai menka. Apie 99 proc. paskiepytųjų apsauga yra pakankama jau po trijų dozių.

Tuberkuliozė – tai infekcinė liga, kurią sukelia *tuberkuliozės mikobakterijos*.

KAIP TUBERKULIOZĖ PLINTA?

Tuberkuliozė perduodama oro lašelineiu būdu. Pagrindinis tuberkuliozės šaltinis yra žmogus, sergantis atvira plaučių tuberkulioze. Plaučių tuberkulioze sergantis žmogus kalbant, kostint ar čiaudint išskiria mikrobus, kurie ore gali išlikti kelias valandas.

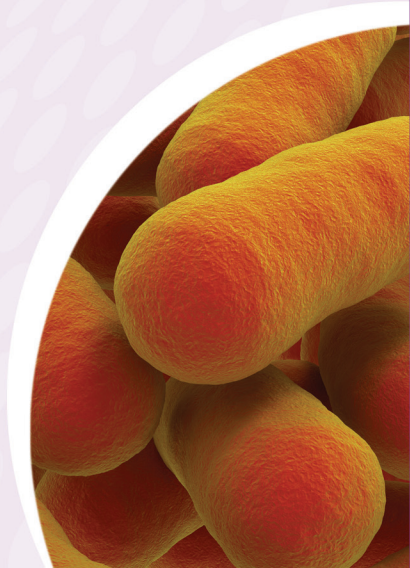
KADA ATSIRANDA LIGOS SIMPTOMAI, UŽSIKRĖTUS TUBERKULIOZE?

Užsikrėtus tuberkulioze, simptomų gali ir neatsirasti. Ši tuberkuliozės forma yra vadinama latentine. Ji aplinkiniams nepavojinga.

Aktyvi tuberkuliozė gali pasireikšti iškart po užsikrėtimo arba po daugelio metų organizme aktyvavusis tuberkuliozės bakterijoms. Aktyvaciją pagreitina imuniteto susilpnėjimas.

KOKIE YRA TUBERKULIOZĖS SIMPTOMAI?

Pagrindiniai simptomai: sunkus kosulys, trunkantis 3 ar daugiau savaičių, skausmas krūtinėje, skreplių ar kraujo atkosėjimas. Kiti simptomai: silpnumas ar nuovargis, svorio kritimas, apetito stoka, drebulys, karščiavimas, naktinis prakaitavimas.

TUBERKULIOZĖ

KAIP TUBERKULIOZĖ GYDOMA?

Tai ilgas procesas, trunkantis apie 6-8 mėn. Tuberkulioze sergantis žmogus turi griežtai laikytis gydymo reikalavimų (nustatytu laiku apsilankyti pas gydytoją, gerti vaistus), priešingu atveju ligonis neišgydomas.

AR GALI TUBERKULIOZĖS VAKCINA SUKELTI LIGĄ?

Ne.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Galimas paraudimas ar patinimas, skausmingumas ar jautrumas dūrio vietoje. Po vakcinos skiepo vietoje atsiranda randelis, kuris parodo, kad imunitetas susidarė.

KĄ REIKIA ŽINOTI PASISKIEPIJUS TUBERKULIOZĖS VAKCINA?

Skiepijimai BCG vakcina neapsaugo nuo susirgimų plaučių tuberkulioze, tačiau skiepijant kūdikius kuo jaunesniame amžiuje galima juos apsaugoti nuo susirgimų itin sunkiomis ligos formomis. Tyrimais nustatyta, kad skiepijimai BCG vakcina, prieš tai neatlikus tuberkulino testo, yra saugūs. Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja šalims, kuriose registruojamas didelis sergamumas tuberkulioze, skiepyti BCG vakcina vaikus kaip galima greičiau po gimimo (Lietuvoje naujagimiai skiepijami 2-3 dieną).

Infekciją sukelia bakterijos, *Haemophilus influenzae* B tipo (Hib).

KAIP HIB INFEKCIJA PLINTA?

Hib infekcija plinta tiesioginio kontakto arba oro lašeliniu būdu. Dažniausiai sukėlėjas lieka nosies arba burnos ertmėse, bet kartais patenka į plaučius arba kraujotakos sistemą ir sukelia sunkias ligas.

KADA ATSIKIRANDA LIGOS SIMPTOMAI, UŽSIKRĖTUS HIB?

Simptomų atsiradimo laikotarpis nėra aiškus, bet gali būti ir labai trumpas – vos kelios dienos.

KOKIE YRA HIB SIMPTOMAI?

Simptomai gali būti labai įvairūs, priklausomai nuo pakenktos vietos. Dažniausiai Hib infekcija sukelia meningitą (50-60 proc. atvejų). Meningito simptomai: karščiavimas, sąmonės sutrikimas, sprando rigidiškumas. Persirgusiems gali būti liekamieji neurologiniai reiškiniai: aklumas, kurtumas, protinis pakenkimas. Hib sukelia ir ryklės uždegimą bei patinimą, kuris gali blokuoti kvėpavimo takus. Kitos galimos Hib formos: sąnarių infekcija, odos infekcija, pneumonija ir kaulų infekcija.

**HAEMOPHILUS
INFLUENZAE B**

HAEMOPHILUS INFLUENZAE B

KAIP HIB GYDOMA?

Hib infekcija gydoma antibiotikais. Net ir gydant antibiotikais apie 3-6 proc. vaikų, sergančiu meningitu, miršta.

AR GALI HIB VAKCINA SUKELTI LIGĄ?

Ne. Tik visa Hib bakterija gali sukelti ligą. Hib vakcinoje yra tik bakterijos dalelių, bet nėra visos bakterijos.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Nepageidaujamos reakcijos paskiepijus yra retos. Dažniau pasitaiko vietinės reakcijos injekcijos vietoje: šiluma, paraudimas, patinimas. Vienas iš dvidešimties paskiepytų vaikų karščiuoja.

KĄ REIKIA ŽINOTI PASISKIEPIJUS HIB VAKCINA?

Visos licencijuotos vakcinos su Hib komponentu sukelia pakankamą imunitetą invazinėms Hib ligos formoms. Daugiau nei 95 proc. vaikų, paskiepytų nors trimis vakcinos dozėmis, yra patikimai apsaugoti. Hib vakcina neapsaugo vaiko apskritai nuo meningito, nes meningitą sukelia ir kiti virusai bei bakterijos. Hib vakcina apsaugo tik nuo Hib infekcijos sukeliama meningito.

Hepatitis B yra kepenų liga, kurią sukelia *hepatito b* virusai (HBV)

KAIP HEPATITAS B PLINTA?

Virusas plinta, kai infekuoto žmogaus kraujas ar kūno skysčiai patenka į sveiko žmogaus kūną.

KADA ATsiranda Ligos SIMPTOMAI, užsikrėtus HEPATITU B?

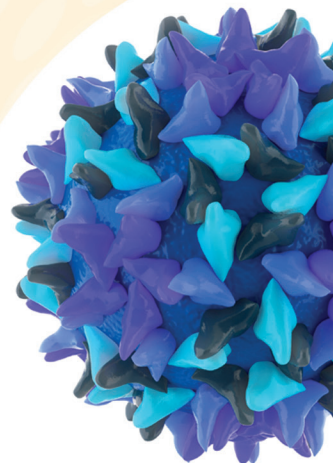
Vaikams iki 5 metų ligos simptomai atsiranda retai. Simptomai dažniausiai atsiranda po 45- 60 dienų po užsikrėtimo.

KOKIE YRA HEPATITO B SIMPTOMAI?

Hepatito B simptomai: gelta, tamsus šlapimas, apetito sumažėjimas arba pykinimas, išpūstas, minkštas pilvas, ypatingas nuovargis, karščiavimas, sąnarių skausmas.

AR PASVEIKSTAMA PO užsikrėtimo HEPATITU B?

Dauguma suaugusiųjų asmenų, užsikrėtusiųjų HBV, visiškai pasveiksta. Maždaug 4 iš 100 užsikrėtusiųjų išlieka užkrečiantys ir nešioja sukėlėją visą gyvenimą. Tai vadinama lėtine infekcija. Dauguma sergančiųjų lėtiniu hepatitu B jaučiasi visiškai sveiki, tačiau apie 25 proc. išsivysto kepenų cirozė, kepenų funkcijos nepakankamumas ir kepenų vėžys.

AR GALI HEPATITO B VAKCINA SUKELTI LIGĄ?

Ne.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Pagal mokslinių tyrimų ir 20 metų skiepijų patirties duomenis, šios vakcinos yra saugios skiepijant naujagimius, vaikus, paauglius ir suaugusiuosius. Dauguma vaikų, paskiepytų šiomis vakcinomis, neturėjo nepageidaujamų reakcijų. Sunkios nepageidaujamos reakcijos yra retos.

KODĖL REKOMENDUOJAMA SKIEPYTI HEPATITO B VAKCINA?

Yra keturios priežastys, kodėl visi kūdikiai turi būti paskiepyti:

1. yra didelė rizika susirgti lėtiniu hepatitu B, jeigu užsikrečiama gimimo metu arba vaikystėje, ir dėl to per anksti mirti dėl kepenų vėžio ar cirozės;
2. hepatito B infekcija vaikams ir naujagimiams būna besimptominė, todėl jie gali platinti virusą, niekam to nežinant;
3. dauguma vaikų užsikrečia namuose ir vaikų ugdymo įstaigose nuo sergančiųjų lėtiniu hepatitu B;
4. vaikų skiepijimas suformuoja ilgalaikę apsaugą, todėl skiepai apsaugo nuo užsikrėtimo hepatito B virusu bet kuriame amžiuje.

Difteriją sukelia *Corynebacterium diphtheriae* bakterija.

KAIP DIFTERIJA PLINTA?

Difterijos bakterijos gyvena infekuotų asmenų burnoje, gerklėje ir nosyje ir gali būti perduota kosint arba čiaudint. Kartais perduodama nuo odos žaizdos arba per daiktus, užterštus žaizdos išskyromis.

KADA ATsiranda LIGOS SIMPTOMAI, užSIKRĖTUS DIFTERIJA?

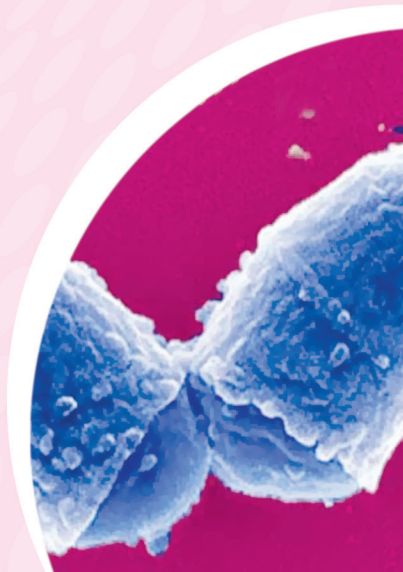
Inkubacijos laikotarpis yra nuo 2 iki 5 dienų, kartais nuo 1 iki 10 dienų.

KOKIE YRA DIFTERIJOS SIMPTOMAI?

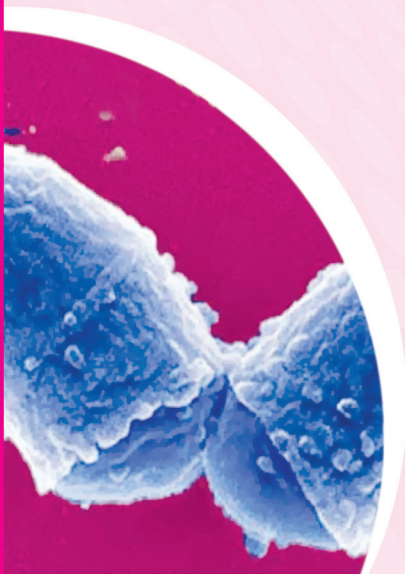
Ankstyvieji simptomai panašūs į peršalimą: gerklės skausmas, nedidelis karščiavimas, šaltkrėtis. Dažniausiai liga pasireiškia jai būdingomis plėvėmis užpakalinėje ryklės sienelėje, kurios apsunkina rijimą ir kvėpavimą. Liga gali apimti taip pat ir gerklas, nosį, akis, makštį ir odą.

AR DIFTERIJA YRA SUNKI LIGA?

Difterija yra sunki liga: 5-10 proc. sirgusiųjų difterija miršta. Maždaug iki 20 proc. mirties atvejų yra dėl paciento amžiaus (pavyzdžiui, vaikai iki 5 metų amžiaus ir suaugusieji, vyresni nei 40 m.).

DIFTERIJA

KOKIOS GALIMOS DIFTERIJOS KOMPLIKACIJOS?

Daugiausiai komplikacijų sukelia išsiskyęs toksinas. Dažniausios komplikacijos yra širdies uždegimas, sukeliantis ritmo sutrikimus, bei nervų uždegimas, sukeliantis kai kurių raumenų paralyžių. Jei paralyžius apima diafragmą (didžiausią kvėpavimo raumenį), gali išsivystyti pneumonija arba kvėpavimo nepakankamumas. Plėvių atsiskyrimas ryklėje gali sukelti kvėpavimo sunkumą ir uždusimą.

AR GALI VAKCINA SUKELTI LIGĄ?

Ne.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Vietinės reakcijos, tokios kaip paraudimas ir patinimas, skausmingumas ar jautrumas dūrio vietoje.

AR GALIMA SUSIRGTI DIFTERIJA DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Taip. Todėl difterija persirgęs pacientas turi būti paskiepytas, kai tik tai bus įmanoma, nes tik paskiepijus susidarys imunitetas. Nustatyta, kad bėgant metams skiepų suformuotas imunitetas mažėja, todėl rekomenduojama pasiskiepyti papildomai kas 10 metų.

Kokliušą sukelia bakterija *Bordetella pertussis*.

KAIP KOKLIUŠAS PLINTA?

Kokliušas plinta oro lašeliniu keliu ir yra labai užkrečiamas.

KADA ATSIRANDA LIGOS SIMPTOMAI, UŽSIKRĖTUS KOKLIUŠU?

Inkubacijos laikotarpis yra 7-10 dienų, kartais nuo 4 iki 21 dienos.

KOKIE YRA KOKLIUŠO SIMPTOMAI?

Kokliušo liga gali būti suskirstyta į tris stadijas:

1. Katarinė: trunka pirmąsias 1-2 savaites, pasireiškia sloga, čiaudėjimu, neaukštu karščiavimu, lengvu kosuliu (simptomai būdingi įprastam peršalimui).
2. Paroksizminė: trunka 1-6 savaites, bet gali užsitęsti ir iki 10 savaitių. Būdingas požymis – priepuolinis, spazminio pobūdžio kosulys. Kūdikiams ir mažiems vaikams dažniausiai serga labai sunkiai kosėdami, pamėlynuoja ir vemia.
3. Sveikimo: trunka 2-6 savaites, bet gali tęstis ir mėnesius. Nors kosulys dažniausiai išnyksta po 2-3 savaitių, priepuoliai gali vėl atsirasti, užsikrėtus bet kuria kvėpavimo takų infekcija. Šioje stadijoje taip pat galima užkrėsti kitus, ypač kūdikius ir neskiepytus asmenis.

KOKIOS YRA GALIMOS KOKLIUŠO KOMPLIKACIJOS?

Jaunesni ligoniai turi didesnę kokliušo komplikacijų riziką nei vyresni. Dažniausia komplikacija yra antrinė bakterinė infekcija, kuri ir sukelia daugumą mirčių nuo kokliušo. Tarp lengvesnių komplikacijų – ausų uždegimai, blogas apetitas, skysčių netekimas. Plaučių uždegimas pasireiškia vienam iš 20 susirgusiųjų kokliušu. Kūdikiams dažniau pasireiškia neurologinės komplikacijos, kurios išsivysto dėl deguonies trūkumo smegenyse.

KAIP ATSISAUGOTI NUO LIGOS?

Geriausia apsauga yra vakcinacija. Visi iki 7 metų amžiaus vaikai, turėjusieji artimą sąlytį su segančiuoju, turi būti galutinai paskiepyti DTaP vakcina, jei tai nebuvo padaryta anksčiau. Jeigu jiems jau buvo atlikta pirminė imunizacija keturiomis vakcinų dozėmis, bet paskutinis skiepas – anksčiau nei prieš trejus metus, jie turi būti revakcinuojami viena vakcinų doze.

AR VAKCINOS GALI SUKELTI LIGĄ?

Ne. Šios vakcinų pagamintos chemiškai apdorojant difterijos, stabligės ir kokliušo toksinus, paverčiant juos netoksiškais, bet vis dar gebančiais sukelti imuninę atsaką vakcinuotiems asmenims.

Epideminį parotitą sukelia *paramyxo* grupės virusas.

KAIP PLINTA EPIDEMINIS PAROTITAS?

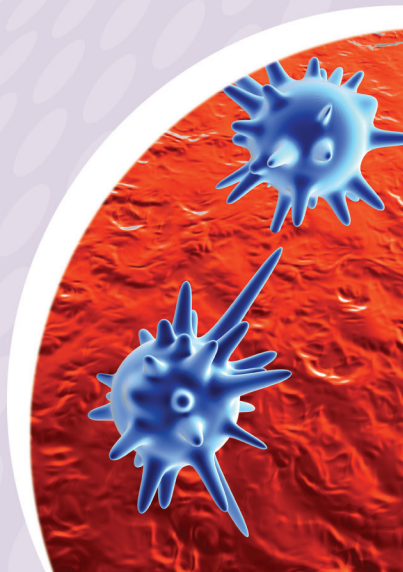
Epideminis parotitas plinta nuo žmogaus žmogui oru per užkrėstus lašelius, seiles, burnos ar nosies išskyras, kai ligonis kosėja, čiaudėja ar kalba. Virusas taip pat gali plisti netiesiogiai, kai nenusiplovęs rankų ligonis paliečia daiktus ar paviršius ir kitas asmuo, tuos paviršius palietęs, įtrina užkratą į nosį arba burną.

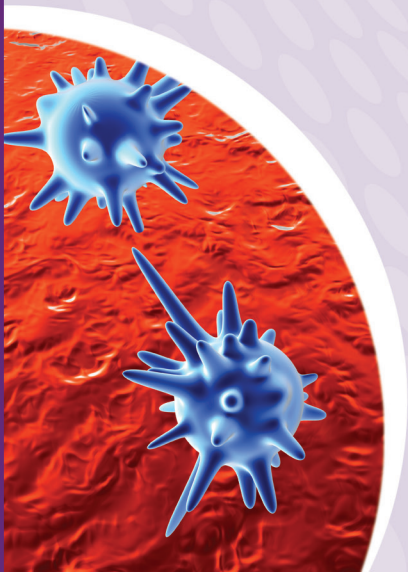
KADA ATsiranda Ligos Simptomai, Užsikrėtus Epideminiu Parotitu?

Vidutiniškai praeina 16-18 dienų, kol pasireiškia pirmieji simptomai, bet gali svyruoti nuo 12 iki 25 dienų.

Kokie Epideminio Parotito Simptomai?

Epideminiu parotitu sergantis asmenys jaučiasi blogai, juos vargina nespecifiniai požymiai, tokie kaip galvos skausmas, apetito sumažėjimas, nedidelis karščiavimas. Dažniausias ir geriausiai žinomas požymis yra seilių arba paausio liaukų uždegimas. Kai kurie ligoniai gali visai nejaušti ligos požymių, arba jausti tik peršalimo arba kitus nespecifinius požymius. Vaikams epideminis parotitas dažniausiai yra nesunki liga. Suaugusieji serga sunkiau ir gali turėti komplikacijų.

KAIP EPIDEMINIS PAROTITAS GYDOMAS?

Specifinio epideminio parotito gydymo nėra (lovos režimas, skysčiai, karščiavimo kontrolė). Profilaktika – skiepijimas.

KOKIŲ NEPAGEIDAJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Karščiavimas yra dažniausia nepageidaujama reakcija, pasitaiko nestiprus bėrimas. Vakcinos virusas nuo paskiepyto asmens neperduodamas, įskaitant ir tuos paskiepytuosius, kuriems atsirado bėrimas, todėl jokių specialių priemonių imtis nereikia. Visa tai praeina per 7-12 dienų po skiepijimo. Skiepas yra saugus.

AR GALIMA SUSIRGTI EPIDEMINIU PAROTITU DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Asmenys, persirgę epideminiu parotitu, dažniausiai yra apsaugoti nuo pakartotinio užsikrėtimo. Tačiau kartotinis susirgimas yra galimas.

Raudonukę sukelia *Togavirus* šeimai priklausančias virusas.

KAIP RAUDONUKĖ PLINTA?

Raudonukė yra užkrečiama, ji perduodama nuo žmogaus žmogui oru per užkrėstus lašelius.

KADA ATSIRANDA LIGOS SIMPTOMAI, UŽSIKRĖTUS RAUDONUKE?

Simptomai pasireiškia po 12-23 dienų (vidutiniškai 14 dienų). Simptomai dažnai yra lengvi, galima besimptominė forma.

KOKIE YRA RAUDONUKĖS SIMPTOMAI?

Vaikams pirmiausiai atsiranda bėrimas, kuris prasideda veide ir vėliau leidžiasi žemyn. Vyresniems vaikams ir suaugusiesiems pirmiausiai prasideda nedidelis karščiavimas, padidėja pakaušio ir kaklo limfmazgiai, atsiranda peršalimo simptomų, vėliau pasirodo bėrimas. Maždaug pusei užsikrėtusiųjų simptomų nepasireiškia. Vaikams raudonukė dažnai yra lengva liga, suaugusiesiems pasireiškia daugiau komplikacijų. Raudonukės infekcija pirmame nėštumo trimestre gali sukelti vaisiaus mirtį, abortą arba rimtus apsigimimus.

RAUDONUKĖ

KAIP RAUDONUKĖ GYDOMA?

Nėra specifinio raudonukės gydymo. Sergantiems būtinas lovos režimas, skysčiai, karščiavimo kontrolė. Profilaktiškai rekomenduojama pasiskiepyti.

KOKIŲ NEPAGEIDAJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA, PASISKIEPIJUS ŠIA VAKCINA?

Karščiavimas yra dažniausia nepageidaujama reakcija, pasitaiko nestiprus bėrimas. Visa tai praeina per 7-12 dienų po skiepijimo. Skiepas yra saugus.

AR GALIMA SUSIRGTI RAUDONUKE DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Tikėtina, tačiau antriniai raudonukės atvejai yra labai reti.

KAIP NUSTATOMA, KAD VAIKAS SERGA RAUDONUKE?

Kadangi bėrimas labai panašus į kitų ligų bėrimus, vienintelis būdas diagnozuoti raudonukę yra laboratoriniai testai.

Tymų sukėlėjas priklauso *Paramyxovirus* šeimos *Morbillivirus* virusų genčiai.

KAIP TYMAI PLINTA?

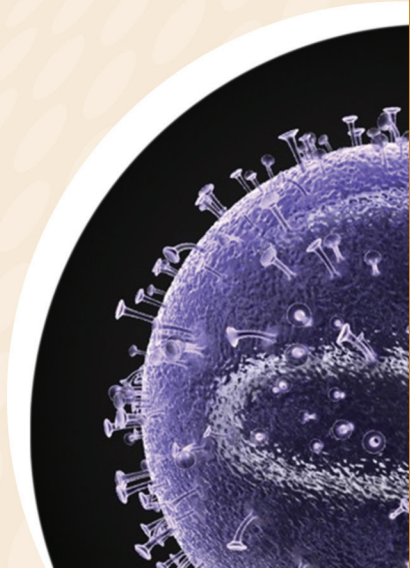
Tymai perduodami nuo žmogaus žmogui oru per užkrėstus lašelius. Tymai labai užkrečiami.

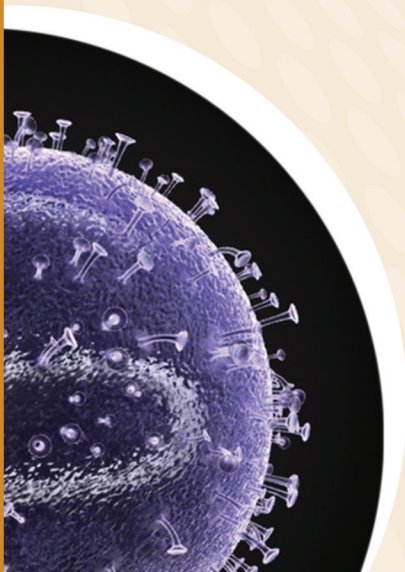
KADA ATsiranda LIGOS SIMPTOMAI, užsikrėtus TYMAIS?

Vidutiniškai praeina 10-12 dienų, kol pasireiškia pirmieji simptomai, dažniausiai karščiavimas. Bėrimas atsiranda per 14 dienų nuo užsikrėtimo, arba 2-3 dienos nuo karščiavimo pradžios.

KOKIE TYMŲ SIMPTOMAI?

Tymai pasireiškia karščiavimu, sloga, kosuliu, apetito sumažėjimu, akių paraudimu ir bėrimu. Bėrimas paprastai trunka 5-6 dienas, prasidėjęs nuo galvos plaukų linijos leidžiasi į veidą, sprandą ir visu kūnu žemyn. Viduriavimas yra dažniausia komplikacija. Tymai nėštumo metu gali sąlygoti priešlaikinį gimdymą, persileidimą, mažą naujagimio svorį.

KAIP TYMAI GYDOMI?

Nėra specifinio tymų gydymo. Sergantiems tymais būtinas lovos režimas, skysčiai, karščiavimo kontrolė. Atsiradus komplikacijoms, jos yra atitinkamai gydomos. Efektyviausia profilaktinė priemonė – skiepai.

KOKIŲ NEPAGEIDAUJAMŲ REAKCIJŲ BŪNA PASISKIEPIJUS?

Karščiavimas yra dažniausia nepageidaujama reakcija, pasitaiko nestiprus bėrimas. Visa tai praeina per 7-12 dienų po skiepavimo.

AR GALIMA SUSIRGTI TYMAIS DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Ne.

Pneumokokines infekcijas sukelia *pneumokokai*,
t.y. *Streptococcus pneumoniae* bakterijos.

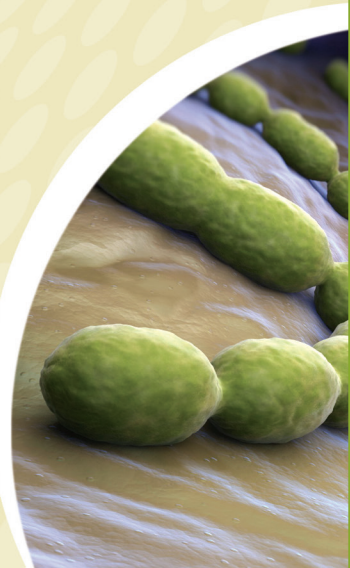
KAS YRA PNEUMOKOKINĖ INFEKCIJA?

Pneumokokinė infekcija – tai ūmi bakterinė infekcija, kuri gali sukelti įvairias ligas. Dažniausiai ji sukelia pūlingą galvos smegenų uždegimą, plaučių uždegimą ar kraujo užkrėtimą. Pneumokokai – dažniausia anginų bei ūmių vidurinėsios ausies uždegimų priežastis.

KAIP UŽSIKREČIAMA PNEUMOKOKINE INFEKCIJA?

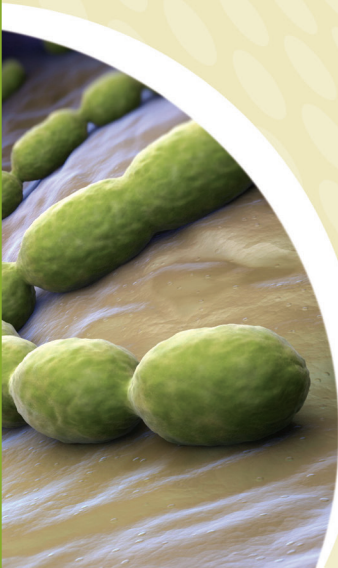
Pneumokokinė infekcija gana plačiai paplitusi tiek tarp suaugusiųjų, tiek tarp vaikų, ypač didelė rizika sirgti yra mažiems vaikams ir kūdikiams. Šių bakterijų dažnai galima rasti visiškai sveikų žmonių nosiaryklėje. Sukėlėjas plinta oro lašeliais, kai patenka į žmogaus apatines kvėpavimo takų dalis, kur sparčiai dauginasi ir dėl to vystosi kvėpavimo takų uždegimas.

Didesnę riziką susirgti turi sergantys lėtinėmis ligomis, su nusilpusiu imunitetu. Susergama ir dėl nepalankių išorinių veiksnių: peršalimo, pervargimo, patiriamo streso.

PNEUMOKOKINĖ INFEKCIJA

PNEUMOKOKINĖ INFEKCIJA

KOKIE YRA SIMPTOMAI?

Pneumokoko sukeltų ligų eiga nesiskiria nuo kitų bakterijų sukeltų ligų, tačiau dažnai ligos eiga būna sunki. Galima išskirti kelis simptomus: staigus karščiavimas, stiprus skausmas krūtinės srityje, kosulys, dusulys. Pneumokokinė infekcija kartais neturi jai būdingų specifinių simptomų.

KOKS GYDYMAS?

Gydymui naudojami antibiotikai, tačiau registruojama vis daugiau atsparumo jiems atvejų, todėl gydymo metu svarbu remtis atitinkamomis rekomendacijomis.

KAIP APSISAUGOTI NUO PNEUMOKOKINĖS INFEKCIJOS?

Nors imuniteto stiprinimas, bendrų asmens higienos įgūdžių taikymas yra labai svarbūs, tačiau skiepai yra pati efektyviausia priemonė, apsauganti nuo pneumokokinės infekcijos.

Šiuo metu Europoje naudojamos dviejų tipų vakcinos nuo pneumokokinės infekcijos: konjuguota ir polisacharidinė pneumokokinės infekcijos vakcina. Kūdikiai ir vaikai iki 2 metų skiepijami konjuguota pneumokokinės infekcijos vakcina (imunitetas susidaro 10 metų), o vyresni nei 2 metų vaikai ir suaugę skiepijami polisacharidine vakcina (imunitetas susidaro 5 metams). Kūdikiai skiepijami konjuguota pneumokokine vakcina nuo 2014 m. spalio 1 d. pagal nacionalinį skiepimų kalendorių.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SKIEPIJIMŲ KALENDORIUS

Vakcina	Amžius										
	Iki 24 val.	2-3 paros	1 mėn.	2 mėn.	4 mėn.	6 mėn.	12-15 mėn.	15-16 mėn.	18 mėn.	6-7 metai	15-16 metų
Tuberkuliozės vakcina		BCG									
Hepatito B vakcina	HB*		HB			HB					
Kokliušo, difterijos, stabligės vakcina				DTaP	DTaP	DTaP			DTaP	DTaP	Td
B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcina				Hib	Hib	Hib			Hib		
Poliomielito vakcina				IPV	IPV	IPV			IPV	IPV	
Pneumokokinės infekcijos vakcina				Pnc	Pnc		Pnc**				
Tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina								MMR**		MMR	

PATVIRTINTA Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. V-28

KADA GALIMA VAIKĄ SKIEPYTI?

Vaikas turi būti sveikas. Ar galima skiepyti vaiką, jei jis serga įgimta ar lėtine liga, yra nuolat gydomas vaistais, arba yra alergiškas, sprendžia gydytojas imunologas.

HB* pirma dozė turi būti įskiepijama naujagimiui per 24 val. po gimimo.

Pnc** gali būti skiepijama kartu (vieno vizito metu) su MMR** vakcina.

KAS YRA SKIEPŲ KALENDORIUS?

Skiepų kalendorius nurodo tvarką, koks ir kada skiepas turi būti atliekamas. Šiuo metu galioja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. V-28 patvirtintas skiepų kalendorius.

KUR GALIMA SKIEPYTIS?

Skiepai yra atliekami medicinos darbuotojo tik gydymo įstaigose. Skiepijimai atliekami pagal vaistinio preparato charakteristikų santrauką.

Prieš kiekvieną vaiko skiepimą tėvus ar teisėtus globėjus būtina informuoti apie vakcinų skyrimą, galimas nepageidaujamas reakcijas į skiepą. Dėl informacijos gavimo bei sutikimo skiepyti jie turi pasirašyti Sutikimo dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo formoje.

Sutrumpinimai:

BCG – tuberkuliozės vakcina

HB – hepatito B vakcina

DTaP – kokliušo (neląstelinio), difterijos, stabligės vakcina

Hib – B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcina

Td – difterijos, stabligės (suaugusiųjų) vakcina

IPV – inaktyvuota poliomielite vakcina

Pnc – pneumokokinės infekcijos (polisacharidinė konjuguota) vakcina

MMR – tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina.

Išleido:

Kauno miesto savivaldybės

Visuomenės sveikatos biuras

Aušros g. 42 a. Kaunas

Tel. (8 37) 45 47 17, faks. (8 37) 33 32 04

El. paštas info@kaunovsb.lt

Svetainė internete – www.kaunovsb.lt

<https://www.facebook.com/Kauno.sveikatos.biuras>

LR Sveikatos apsaugos ministerijos lėšomis